דרשוני כרך א — מדרש שבעה נקיים

מדרש שבעה נקייםאתי רום

'וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ' (ויקרא טו, יט)

אשה הייתה בישראל תניא שמה. אשה צדקת וכשרה. כל ימיה הייתה גומלת חסד וצדקה לעניים, מאירה פנים לכל אדם ופותחת חדרי לִבּה לצרותיהם של אחרים. ופרי בטן לא היה לה. הייתה תניא בוכה בלבה בשוכבה ובקומה.

שנה אחת, בהגיע יום הדין, התגבר צערה עד שביקשה נפשה למות.התגלה לה אכתריאל יה ה' צבאות מבעד לדמעותיה.אמר לה: תניא בתי, ברכיני!אמרה לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מידותיך ותתנהג עם בנותיך במידת הרחמים.אמר לה: מה לך בתי? אמרה לו: מאז קבע רבי זירא שהחמירו בנות ישראל על עצמן ויושבות על טהרתן שבעה נקיים אחרי היות להן אורח כנשים, נמנע ממני פרי בטן. והלוא בתורת פיך בירכת לנו: 'פרו ורבו ומלאו את הארץ' (בראשית א, כח). ובמעשה הבריאה אשר אתה בראת, רק עת אחת בכל יֶרח קבעת, בה יוכל פרי בטן להיווצר. ואני, שבאורח הנשים רואה ימים תשעה, ואישי מותר לי אך בחלוף עוד ימים שבעה, דווקא בעת זו אסור עליי אישיונגולו רחמיו על מידותיו ואמר לה: 'ואשה... שבעת ימים תהיה בנדתה' ומותר לך בעלך בחלוף לך אורח כנשים.והותר הקשר ברחמה, ותבוא אל אישה, ותהר, ותלד.ונענע להם בראשו ....

המדרש מתייחס לבעיית 'העקרות ההלכתית'. המקרא מבחין בין שתי טומאות שונות אפשריות בגוף האשה, המחייבות טבילה במים חיים לפני קיום יחסי אישות: טומאת נידה המסתיימת בסוף המחזור החודשי 'ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה' (ויקרא טו, יט); וטומאת זבה המדממת שלא בתקופת המחזור החודשי או יותר משבעת ימי המחזור החודשי. טומאת הזבה מסתיימת לאחר שבעה ימים נקיים נוספים, שנספרים לאחר שפוסק הדימום: 'ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה ... כימי נדתה תהיה טמאה הוא...ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר' (שם, כה-כח). ימים אלה מכונים 'שבעה נקיים'.התלמוד מזכיר את עדותו של רבי זירא, שלפיה החמירו על עצמן בנות ישראל לשבת 'שבעה נקיים' על כל דימום וסתי שהן רואות (בבלי, נידה סו, ע"א). התלמוד מציג מחלוקות לגבי מעמדה של חומרה זו, האם היא מנהג או הלכה. בפועל, התקבלה חומרה זו להלכה, ומשמעה הוא שנשים אסורות ביחסי מין 12-14 ימים בחודש, שהם 5-7 ימי המחזור החודשי ועוד 'שבעה נקיים'. נשים שהביוץ שלהן חל באחד מימי 'שבעת נקיים' אינן יכולות להרות, ועל כן מכונה עקרותן 'עקרות הלכתית'. לאורך הדורות ועד ימינו, התבקשו פוסקים שונים להתיר לנשים כאלה לטבול אף בטרם הסתיימו שבעת

הנקיים; בימינו יש המציעים פתרון רפואי לבעיה זו בנטילת הורמונים שיאחרו את מועד הביוץ, על מנת שלא יחול ב'שבעה נקיים'.

תניא...התגלה לה אכתריאל...ונענע להם בראשו – על פי בבלי, ברכות ז, ע"א: 'תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני! – אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין, ונענע לי בראשש'.